

Errata bij het rapport Peil.Burgerschap 2019-2020

Na publicatie van het rapport op 9 maart 2022 bleek er helaas sprake te zijn van enkele onjuistheden. De formule voor het berekenen van het verwachte percentage behaalde punten bij de componenten zelf ingeschatte vaardigheid en attitude bevatte een onjuistheid. Dit leidde tot verschillen in de gerapporteerde percentages behaalde punten. Om die reden zijn de figuren en resultaten waarvoor gebruik is gemaakt van het percentage behaalde punten aangepast.

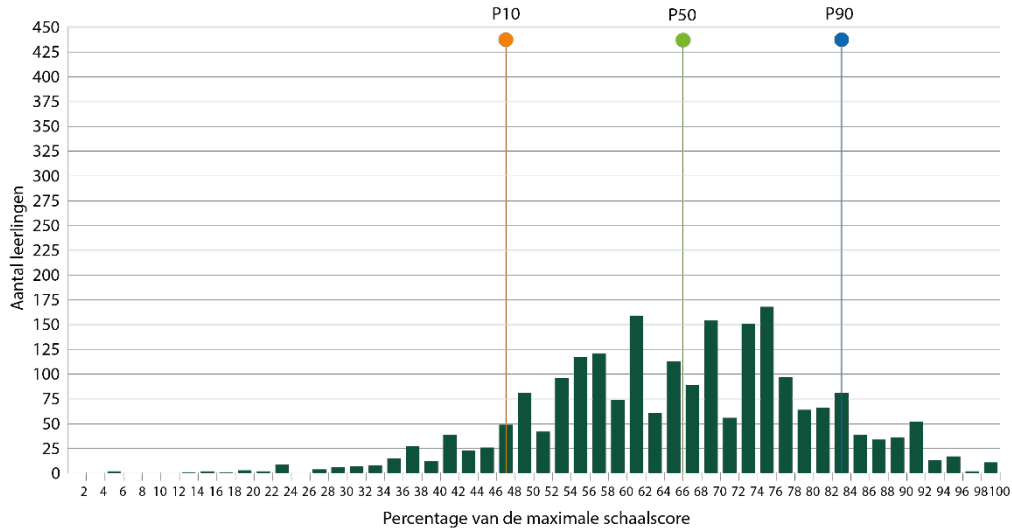
- De figuren 2.2.3a, 2.2.3b, 2.2.4a en 2.2.4b zijn gecorrigeerd op basis van de juiste gegevens.
- De correcties brengen ook kleine wijzigingen met zich mee in de tekst op verschillende pagina's in het rapport:
  - pagina 10, tekstwolkje in Burgerschap in beeld
  - pagina 14, Resultaten in kort bestek, onder het kopje Aanzienlijke verschillen tussen leerlingen in inschatting van de eigen burgerschapsvaardigheid
  - pagina 28, Reflectie en discussie, onder het kopje Burgerschapscompetenties leerlingen stellen teleur na 10 jaar aandacht voor burgerschapsvorming
  - pagina 69, Burgerschapscompetenties in het kort, onder het kopje Vaardigheid (paragraaf 2.2.2 en 2.2.3, p.78-82)
  - pagina 82/83, Burgerschapscompetenties, paragraaf 2.2.3 Eigen inschatting van de vaardigheid
  - Pagina 85/86, Burgerschapscompetenties, paragraaf 2.2.4 Attitude

Dit document bevat de gecorrigeerde versie van de figuren en de bijbehorende teksten, met daarin de geel gemarkeerde correcties.

Gecorrigeerde figuren

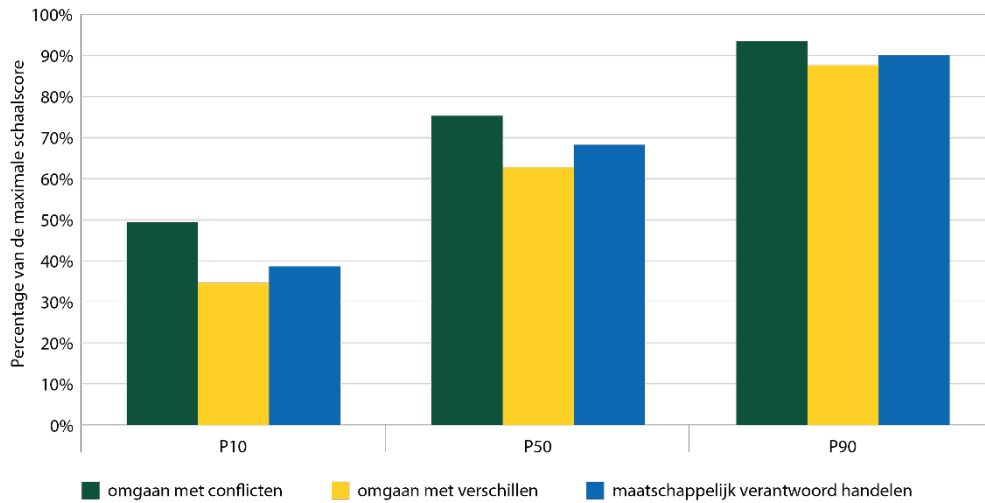
Figuur 2.2.3a (pagina 82):

Figuur 2.2.3a Verdeling van de eigen inschatting van de vaardigheid in percentage ten opzichte van de maximale score (n=2230)

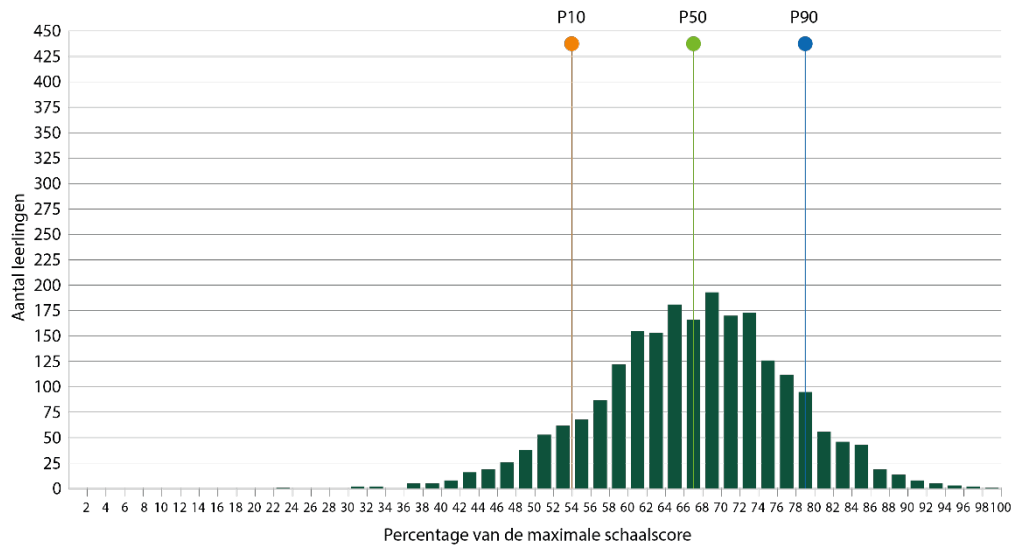
Figuur 2.2.3b (pagina 83):

Figuur 2.2.3b Zelf-ingeschatte vaardigheid voor de domeinen 'omgaan met conflicten', 'omgaan met verschillen' en 'maatschappelijk verantwoord handelen' voor leerlingen die hun eigen vaardigheid over het algemeen laag (P10), gemiddeld (P50) en hoog (P90) inschatten (n=209-249)

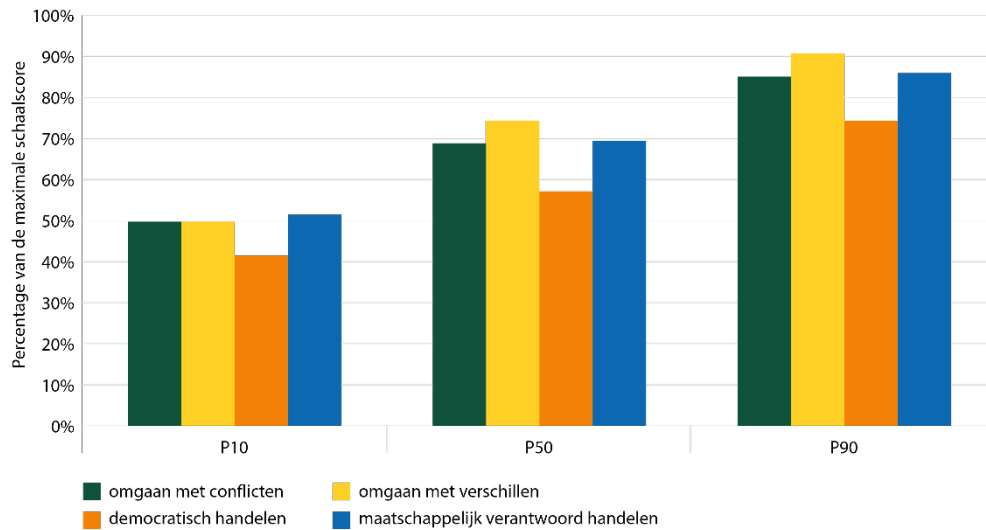
Figuur 2.2.4a (pagina 85):

Figuur 2.2.4a Verdeling van de attitude ten aanzien van burgerschap in percentage ten opzichte van de maximale score (n=2235)

Figuur 2.2.4b (pagina 86):

Figuur 2.2.4b Attituden ten aanzien van burgerschap voor de domeinen ‘omgaan met conflicten’, ‘omgaan met verschillen’, ‘democratisch handelen’ en ‘maatschappelijk verantwoord handelen’ door de P10-, P50-, en P90-leerlingen (n=220-236)

Gewijzigde teksten

Pagina 10, tekstwolkje Burgerschap in beeld:

Meer dan 3/4 van de leerlingen heeft een gematigd positieve burgerschapshouding. De inschatting van de eigen burgerschapsvaardigheid verschilt aanzienlijk tussen leerlingen.

Pagina 14, Resultaten in kort bestek:

Aanzienlijke verschillen tussen leerlingen in inschatting van de eigen burgerschapsvaardigheid

Als het gaat om de inschatting van de eigen burgerschapsvaardigheid, dan zien we dat er aanzienlijke verschillen zijn tussen leerlingen: de 10% leerlingen met de laagste inschatting heeft geen tot weinig vertrouwen in de eigen burgerschapsvaardigheid, terwijl de 10% leerlingen met de hoogste inschatting hier veel vertrouwen in heeft. Over het algemeen schatten leerlingen hun eigen vaardigheid met betrekking tot het omgaan met conflicten en het maatschappelijk verantwoord handelen redelijk hoog in. Binnen het domein 'omgaan met verschillen' zien we een grote variatie in de wijze waarop leerlingen hun eigen vaardigheid inschatten. Op sommige aspecten van dit domein, zoals bijvoorbeeld de vaardigheid in het 'kritisch onderzoeken van de beeldvorming rond sekse, gender, seksualiteit en geaardheid in de media', schatten leerlingen hun eigen vaardigheid beduidend lager in dan op andere aspecten.

Pagina 28 Reflectie en discussie:

Burgerschapscompetenties leerlingen stellen teleur na 10 jaar aandacht voor burgerschapsvorming

Het onderzoek laat zien dat 4 op de 5 leerlingen ongeveer 50% tot 90% van de opgaven voor burgerschapskennis en de vaardigheid in het toepassen van kennis beheersen. Eenzelfde deel van de leerlingen heeft een gematigd positieve burgerschapshouding. De inschatting van de eigen burgerschapsvaardigheid verschilt aanzienlijk tussen leerlingen: de 10% leerlingen met de laagste inschatting heeft geen tot weinig vertrouwen in de eigen burgerschapsvaardigheid terwijl de 10% leerlingen met de hoogste inschatting hier veel vertrouwen in heeft.

Pagina 69 Burgerschapscompetenties in het kort:

Vaardigheid (paragraaf 2.2.2 en 2.2.3, p.78-82)

Burgerschapsvaardigheid is op 2 manieren gemeten: als toegepaste burgerschapskennis en als zelf-ingeschatte vaardigheid. De mate waarin leerlingen hun burgerschapskennis kunnen toepassen hangt nauw samen met de burgerschapskennis zelf. Net als bij burgerschapskennis zien we dat ook hier de verschillen tussen leerlingen aanzienlijk zijn (tussen 4% en 97% beheersing), maar dat 4 op de 5 leerlingen tussen de 50% en 89% van de opgaven beheerst die gaan over het toepassen van burgerschapskennis. Leerlingen met een over het algemeen lage vaardigheid in het toepassen van burgerschapskennis, beheersen vooral opgaven op het gebied van 'omgaan met conflicten' en 'omgaan met verschillen'. Opgaven die betrekking hebben op 'democratisch handelen' worden gemiddeld genomen wat moeilijker bevonden. Opgaven die het moeilijkst zijn voor leerlingen, zijn de opgaven met een wat hoger abstractieniveau en opgaven die het toepassen van abstracte kennis over bijvoorbeeld regeringsvormen vereisen. Leerlingen maakten ook 20 opgaven waarin de inschatting van de eigen burgerschapsvaardigheid centraal stond. Daarbij zien we dat er aanzienlijke verschillen zijn tussen leerlingen in de inschatting van hun eigen burgerschapsvaardigheid: de 10% leerlingen met de laagste inschatting heeft geen tot weinig vertrouwen in de eigen burgerschapsvaardigheid, terwijl de 10% leerlingen met de hoogste inschatting hier veel vertrouwen in heeft. Leerlingen schatten hun eigen vaardigheid met betrekking tot het omgaan met conflicten en het maatschappelijk verantwoord handelen redelijk hoog in. Binnen het domein 'omgaan met verschillen' zien we een grote variatie in de wijze waarop leerlingen hun eigen vaardigheid inschatten. Bij sommige aspecten van dit domein, zoals bijvoorbeeld de vaardigheid in het 'kritisch onderzoeken van de beeldvorming rondom sekse, gender, seksualiteit en geaardheid in de media', schatten leerlingen hun eigen vaardigheid beduidend lager in dan bij andere aspecten.

Pagina 82/83 Eigen inschatting van de vaardigheid:

2.2.3 Eigen inschatting van de vaardigheid

Leerlingen hebben 20 opgaven gemaakt waarbij zij een inschatting gaven van hun eigen burgerschapsvaardigheid. In deze opgaven moest de leerling telkens aangeven hoe goed hij/zij denkt te zijn in een aan burgerschap gerelateerd aspect op een schaal van 1 (geen vertrouwen in de eigen vaardigheid) tot 4 (veel vertrouwen in de eigen vaardigheid). Figuur 2.2.3a geeft weer hoe verschillende groepen hun eigen vaardigheid met betrekking tot burgerschap inschatten. Ook hier markeert de oranje lijn weer de scoregrens van de P10-leerling, de groene lijn de scoregrens van de P50-leerling en de blauwe lijn de scoregrens van de P90-leerling. Het percentage kunnen we hier niet als beheersing opvatten, zoals wel gedaan is bij kennis en de vaardigheid in het toepassen van kennis. Een percentage van 47% betekent dus niet dat 47% van de opgaven correct gemaakt is, maar dat 47% van het maximaal te behalen punten op deze vaardigheidsopgaven is behaald. Op de scoreschaal met een maximum van 4 punten staat dit gelijk aan 1,88 punten: **weinig** vertrouwen in de eigen burgerschapsvaardigheid op de gemeten aspecten. **8** (voetnoot verplaatst)

In de figuur is zichtbaar dat de eigen inschatting van de vaardigheid voor 4 op de 5 leerlingen tussen de 47% (P10) en 83% (P90) van het maximaal aantal te behalen punten ligt. **Er zijn dus aanzienlijke verschillen tussen leerlingen in de inschatting van hun eigen burgerschapsvaardigheid.** De 10% leerlingen met de hoogst ingeschatte eigen vaardigheid (P90) heeft **veel** vertrouwen in de eigen burgerschapsvaardigheid (ten minste 83% van het maximaal aantal te behalen punten, dat wil zeggen ten minste 3,32 op een schaal van 4) tegenover **geen tot weinig** vertrouwen bij de 10% leerlingen die hun burgerschapsvaardigheid het laagst inschatten (maximaal 47% van het maximaal aantal te behalen punten, dat wil zeggen maximaal 1,88 op een schaal van 4). Leerlingen in het midden van de verdeling (P50) hebben met 66% van het maximaal aantal te behalen punten een redelijk vertrouwen in hun eigen burgerschapsvaardigheid (2,64 op een schaal van 4 punten). Zij schatten met andere woorden in best wel goed te zijn in de meeste burgerschapsaspecten.

Figuur 2.2.3b laat voor de verschillende groepen eenzelfde patroon zien van de eigen inschatting van de vaardigheid op de verschillende domeinen. Toch zijn er significante verschillen in hoe hoog de verschillende groepen leerlingen hun eigen vaardigheid inschatten: **Zo is het verschil in zelf ingeschatte vaardigheid tussen de domeinen omgaan met conflicten en omgaan met verschillen kleiner voor de P90-leerlingen dan de P10-leerlingen.** Leerlingen schatten hun vaardigheid in het omgaan met verschillen met andere woorden relatief gezien hoger in naarmate de algemene eigen inschatting van de vaardigheid toeneemt.

Pagina 85/86 Attitude:

Tekst onder figuur 2.2.4a

In figuur 2.2.4a zien we dat de burgerschapsattitude gemiddeld te typeren is als gematigd positief (67% van het maximaal aantal te behalen punten, dat wil zeggen 2,68 op een schaal van 4). In vergelijking met de andere componenten van burgerschap valt op dat de verschillen in burgerschapsattitude tussen leerlingen relatief klein zijn: 4 op de 5 leerlingen hebben een houding die als (gematigd) positief te beschouwen is (tussen 54% en 79% van de maximale schaalscore, dat wil zeggen 2,16-3,16 op een schaal van 4 punten).

Tekst onder figuur 2.2.4b

Figuur 2.2.4b laat voor de verschillende groepen leerlingen een vergelijkbaar patroon zien voor de burgerschapsattitude op de verschillende domeinen. **Wel wordt de attitude ten aanzien van 'omgaan met verschillen' relatief gezien positiever naarmate de burgerschapshouding over het algemeen positiever wordt (ofwel van P10 naar P50 naar P90).** Voor leerlingen met de minst positieve burgerschapsattitude (P10) geldt dat hun houding ten aanzien van 'omgaan met verschillen' en 'omgaan met conflicten' **gelijk** is terwijl leerlingen met de meest positieve burgerschapsattitude (P90) duidelijk een positievere houding hebben ten aanzien van 'omgaan met verschillen'.